

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Verslag van de vergaderingen van de Bouwbegeleidingscommissie op 18 oktober 2018

Griffie commissies Bestuur en Onderwijs
Bouwbegeleidingscommissie
M.J. van der Leeden

Aanwezige leden: Mevrouw Tellegen (VVD) (voorzitter), de heer Ronnes (CDA), mevrouw Diks (GroenLinks), mevrouw Kuiken (PVDA), de heer Kops (PVV), mevrouw Broeders (namens het fractiepersoneel), mevrouw Nollen (namens personeel Tweede Kamer)

Adviseurs: mevrouw Roos (Griffier) en de heer Kuenzli (projectdirecteur huisvesting)

Griffier: de heer Van der Leeden

Verslag: de heer Van der Kraan

1. Opening

De Voorzitter heet enkele nieuwe leden welkom in de commissie. Vanuit de fracties zijn dat mevrouw Diks (GroenLinks), mevrouw Kuiken (PvdA) en de heer De Groot (D66). De nieuwe vertegenwoordiger vanuit het fractiepersoneel is mevrouw Broeders, ambtelijk secretaris van de VVD-fractie. Ook heet zij welkom de Griffier van de Tweede Kamer mevrouw Roos en de onlangs aangestelde projectdirecteur Huisvesting, de heer Peter Kuenzli. Beiden zijn aangetreden als adviseur van de commissie. De leden Öztürk (DENK), Beckerman (SP), De Groot (D66) en Tielens (vertegenwoordiger ambtelijk personeel) zijn met bericht van verhindering afwezig.

De voorzitter vervolgt met te memoreren dat sinds deze vergadering en de vorige vergadering enige maanden zijn verstreken. Uiteraard heeft dit te maken met het zomerreces, maar ook speelde een rol dat gedurende de zomermaanden n.a.v. het voorlopig ontwerp het besef groeide dat wellicht m.b.t. de renovatie van het Binnenhof (TK) nog nadere overwegingen op zijn plaats waren. Om dat te toetsen is er een gesprek geweest met de vertegenwoordigers van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) dat er toe leidde dat er naast het voorlopig ontwerp nog twee alternatieve opties zouden worden uitgewerkt. Ook zijn de zomermaanden gebruikt om de interne organisatiestructuur in de Tweede Kamer waar het de tijdelijke huisvesting en de renovatie Binnenhof betrof tegen het licht te houden en nadere werkafspraken te maken.

2. Concept-verslag vergadering COMMISSIE van 7 juni 2018

Het verslag wordt vastgesteld met een wijziging: de voorzitter van deze vergadering was mevrouw Tellegen en niet de heer Harbers.

De agenda wordt aangepast. Het eerste onderwerp van bespreking is de governance/interne organisatiestructuur.

3. Governance

De voorzitter geeft aan dat in het Presidium van woensdag 17 oktober jl. is gesproken over de interne organisatiestructuur m.b.t. de tijdelijke huisvesting en renovatie. Deze aangepaste governance heeft als doel de onderlinge verhoudingen, werkafspraken en bevoegdheden tussen Presidium, commissie en ambtelijk apparaat te verduidelijken en vast te leggen. Het Presidium heeft met deze nieuwe structuur ingestemd. De herziene governance zal op een volgende commissievergadering geagendeerd worden.

De commissieleden vragen naar de status van het stuk: heeft de commissie nog inbrengmogelijkheden? De voorzitter antwoordt dat het stuk als zodanig is vastgesteld, maar dat vragen en opmerkingen van commissieleden serieus zullen worden bekeken en eventueel weer bij het Presidium zullen worden aangekaart. De voorzitter geeft aan dat in de nieuwe structuur de rol van de commissie steviger is ingebed en de adviserende rol van de commissie aan het Presidium beter verankerd.

De heer Kuenzli merkt op dat de herziene governance de Kamerbewoners c.q. de gebruiker meer grip zal geven op het proces. Ook is hiermee een beter aanspreekpunt voor het RVB georganiseerd.

4. Stand van zaken tijdelijke huisvesting B67

De voorzitter geeft de heer Kuenzli het woord. Hij stelt zich kort voor. Zijn credo bij deze omvangrijke en ingrijpende projecten is dat het gebruikersbelang bij hem vooropstaat. Uitstekende samenwerking met de uitvoerders is geboden, maar een goed eindresultaat is pas bereikt als zowel de gebruiker als de uitvoerder/opdrachtgever het project positief afsluiten.

Voordat de heer Kuenzli een geeft overzicht van de stand van zaken bij de tijdelijke huisvesting merkt hij op dat B67 een geschikt gebouw is voor de tijdelijke huisvesting van de Tweede Kamer. Hij geeft aan dat in B67 is begonnen met de voorbereidingen voor de verhuizing en dat in dit stadium de ruimte voor aanpassingen en veranderingen beperkt is (de aannemer begint eind 2018 met de bouwwerkzaamheden).

Er is echter nog wel een aantal vraagstukken waar de commissie zich over moet buigen.

Allereerst het vlekkenplan: hierover is al informatie ingezameld bij de fracties en het kamerpersoneel, en dat proces wordt vervolgd met een individuele ronde langs alle ambtelijk secretarissen van de fracties en de diensthoofden van de ambtelijke

organisatie. Met de wensen die tijdens deze ronde naar voren komen, zal binnen de parameters, zoveel mogelijk rekening worden gehouden. Het is duidelijk dat de Kamer grote voorkeur heeft voor kamers i.p.v. kantoortuinachtige voorzieningen. Uiteindelijk zal dit moeten resulteren in een werkplekindeling.

Ook t.a.v. de kinderopvang wordt nog naar een passende oplossing gezocht. De eisen die de commissie eerder aan het kinderdagverblijf heeft gesteld worden onverkort meegenomen.

Verder zijn er t.a.v. B67 wensen over de kwaliteit van schilderwerk, vloerbedekking, sanitair en het algehele afwerkingsniveau. Ook de mogelijkheid van een (reeds in B67 aanwezige) fitnessruimte komt aan de orde.

Op een vraag vanuit de commissie geeft de heer Kuenzli aan dat de enquêtezaal op de huidige plek (aan de overzijde van het Plein) wordt gehandhaafd.

De heer Kuenzli merkt op dat alle genoemde punten – vlekkenplan, kinderopvang, staat van het onderhoud van de werkplekken – nog uitgebreid zullen worden besproken in de commissie. De adviezen van de commissie zullen vervolgens aan het Presidium ter besluitvorming worden voorgelegd.

De heer Kuenzli mekt verder op dat t.a.v. B67 het van belang is om te weten dat het RVB dit gebouw voor dertig jaar zal exploiteren. Daarvan zal de Tweede Kamer 5 ½ jaar gebruiker zijn. Deze keuze van het RVB heeft een positieve uitwerking op de kosten en het budget waarmee de Tweede Kamer rekening moet houden. In dit kader vraagt een commissielid of het thema duurzaamheid (energieneutraal gebouw) hiermee in beeld komt.

De heer Kuenzli kondigt aan dat het Technisch Ontwerp (TO) 90% aan de commissie zal worden voorgelegd.

5. Renovatie Binnenhof

De voorzitter heeft al bij de opening van de vergadering benoemd dat er deze zomer meer tijd en ruimte is gecreëerd voor de Tweede Kamer om nogmaals goed te kijken naar de renovatie van het Binnenhof. De heer Kuenzli vervolgt met een weergave van de stand van zaken. Hij zegt dat de werkzaamheden m.b.t. de gebouwen A, B,C, Justitie, Koloniën en Hotel gewoon doorgang vinden. T.a.v. gebouw N – het gebouw met o.a. de vergaderzalen, restaurants, ingangen - is het discussiepunt of de voorgestane ingrepen (voorlopig ontwerp 50%) wel voldoen aan het uitgangspunt dat is samen te vatten met de termen 'sober en doelmatig'. Aan het Presidium zijn naast het voorlopig ontwerp twee alternatieve opties voorgelegd, maar in het kader van de vernieuwde governance wil het Presidium pas besluiten na een advies van de commissie.

Om tot dit advies te komen, zal in de eerste week van november opnieuw een commissievergadering worden belegd. De week ervoor ontvangen de commissieleden voorstellen die nader kunnen worden bestudeerd. De heer Kuenzli geeft daarbij nog aan dat hij te allen tijde beschikbaar is voor het beantwoorden van vragen. Afsproken wordt een technische briefing te organiseren.

De commissie neemt kennis van de stand van zaken maar vraagt zich wel af of werk dat in het verleden is gedaan, nu niet herhaald wordt. Ook vraagt men zich af of de

kosten hiermee niet zullen oplopen. De heer Kuenzli antwoordt dat enkele aanpassingen in het structuurontwerp Binnenhof een gevolg zijn van de grote verantwoordelijkheid die een parlement zelf heeft bij de uitvoering van structurele wijzigingen van zijn gebouwen. Die gaat verder dan een klassieke opdrachtgever/opdrachtnemer relatie zoals bij rijksgebouwen. Door deze structuraanpassingen kan de Tweede Kamer deze grotere verantwoordelijkheid beter invullen. De kosten van mogelijke andere keuzes zijn niet excessief. De heer Kuenzli merkt n.a.v. een vraag uit de commissie op dat bij de 3 opties die aan de commissie zullen worden voorgelegd, de kostenconsequenties in beeld worden gebracht. Nadat het Presidium heeft gekozen voor één van de drie opties, zal het RVB het Programma van Eisen verder invullen en het Structuurontwerp uitwerken. Deze stukken zijn kaderstellend voor de uitwerking van de ontwerpen en zullen in december aan de commissie worden voorgelegd. De heer Kuenzli merkt op dat hiermee de basis van het bouwplan op orde wordt gebracht.

De voorzitter bevestigt op een vraag vanuit de commissie dat de leden van de commissie voldoende tijd zullen krijgen om voorstellen en voorgenomen besluiten met hun respectievelijke achterban te bespreken. Wanneer wel haast geboden is over de besluitvorming bij een bepaald vraagstuk, zal dit van te voren worden aangegeven.

De volgende vergadering zal zijn op 6 november 2018. In deze vergadering worden de drie opties betreffende renovatie Binnenhof besproken. De stukken voor die vergadering zullen op 29 oktober a.s. in handen worden gesteld van de commissieleden.

De voorzitter merkt tenslotte nadrukkelijk op dat de commissieleden prudent met de vertrouwelijke stukken om moeten gaan.

6. Rondvraag/sluiting

Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.